

1) Төменде халықты жұмыспен қамтуға байланысты әртүрлі жағдайлар келтірілген. Оларды талдау қажет. Шешімді негіздеңіз.

1. Жұмысшы экономикалық құлдырау кезеңінде жүргізілген кәсіпорынды қайта құрудан кейін қысқартылды.

2. Қызметкер өз еркімен кәсіпорынды тастап, алдыңғы орынға қарағанда жоғары жалақы алатын жұмыс іздейді.

3. Нарықтың жоғары бәсекеге қабілетті сегментінде осы кәсіпорынның банкроттығына байланысты қызметкер кәсіпорыннан босатылады.

4. Қызметкер науқас отбасы мүшесіне күтім жасау үшін кәсіпорыннан өз еркімен кетті.

5. Әкімшіліктің ұсынысы бойынша жалақысы сақталмайтын әкімшілік демалыс берілген қызметкер.

6. Қызметкер жаңа техниканы енгізуге байланысты кәсібінің талап етілмеуіне байланысты кәсіпорыннан босатылады.

7. Қызметкер кәсіпорынды қайта құрып, оның ұйымдық-құқықтық формасын өзгерткеннен кейін қысқартылды.

8. Қызметкер күндізгі аспирантураға түсу үшін кәсіпорыннан кетті.

9. Өндіріс көлемінің қысқаруына байланысты қызметкер кәсіпорыннан босатылды.

2) Үкімет жұмыссыздықтың табиғи деңгейін қалай төмендете алады?

3) Кестеде қарастырылып отырған кезеңнің бірінші және бесінші жылындағы еңбек ресурстары мен жұмыспен қамту туралы мәліметтер келтірілген (мың адам):

	Бірінші жыл	Бесінші жыл
Жұмыс күші	84889	95453
Жұмыспен қамтылғандар	80796	87524

1. Қарастырылып отырған кезеңнің бірінші және бесінші жылындағы жұмыссыздар саны мен жұмыссыздық деңгейін есептеңіз.

2. Жұмыспен қамту мен жұмыссыздықтың бір мезгілде өсуін қалай түсіндіруге болады?

3. Қарастырылып отырған кезеңнің бесінші жылында толық жұмыспен қамту болды деп айтуға бола ма?

4) Егер өткен жылы баға индексі 110, ал биыл 121 болса, онда биылғы инфляция деңгейі қандай болады? "70 шама ережесі" нені білдіреді? Егер инфляция жылына 2%, 3%, 5%, 10% деңгейде сақталса, бағаның екі есе өсуіне қанша уақыт кетеді?

5) Белгілі бір жылы жұмыссыздықтың табиғи деңгейі 5%, ал нақты деңгейі 9% болды делік. Оукен Заңын қолдана отырып, ЖҰӨ көлемінің артта қалу мөлшерін пайызбен анықтаңыз. Егер сол жылы номиналды ЖҰӨ 50 миллиард болса, жұмыссыздықтан қанша өнім жоғалды.

6) Оукен Заңына сәйкес келесі жағдайларда циклдік жұмыссыздық салдарынан нақты ЖІӨ шығындарын есептеңіз:

нақты жұмыссыздық-8%;

табиғи жұмыссыздық-5%;

номиналды ЖІӨ-900 млрд;

баға индексі-120%

1) Экономика келесі мәліметтермен сипатталады: жұмыссыздықтың табиғи деңгейі 6%, жұмыссыздықтың нақты деңгейі 7,33%, әлеуетті ЖІӨ жылына 3% - ға артады. Келесі жылы жұмыссыздықтың табиғи деңгейінде ресурстардың толық жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ету үшін нақты өндіріс көлемі қаншалықты тез өсуі керек? ЖІӨ-нің циклдік жұмыссыздық динамикасына сезімталдық коэффициенті 3-ке тең.

2) Кесте деректері негізінде есептеңіз:

- екінші және үшінші жылдағы инфляция деңгейі;
- егер номиналды кіріс екінші жылы бірінші жылмен салыстырғанда 7% – ға, ал үшінші жылы екінші жылмен салыстырғанда 10% - ға өссе, нақты кірістің пайыздық өзгерісі.

Инфляция деңгейін есептеуге арналған деректер

Жыл	баға индексі	инфляция деңгейі
бірінші	100	
екінші	105	
үшінші	116	

3) Экономикалық белсенді халықтың құрамында жұмыспен қамтылғандар саны-108 млн. адам, жұмыссыздар саны – 32 млн. адам. Бір айдан кейін жұмысы бар 108 миллион адамның 0,3 миллион адамы жұмыстан босатылып, жұмыс іздеуде болды, 2 миллион адам ресми тіркелген жұмыссыздар арасынан жұмыс іздеуді тоқтатты.

Анықтаңыз: а) жұмыссыздықтың бастапқы деңгейі; б) жұмыспен қамтылғандар саны, жұмыссыздар саны және бір айдан кейін жұмыссыздық деңгейі.

4) Осы деректерге сүйене отырып, тіркелген жұмыссыздық деңгейін есептеу: облыстағы еңбек ресурстарының саны – 400 мың адам, еңбекке қабілетті жастағы еңбекке қабілетті халықтың саны – 1360 мың адам, мемлекеттік жұмыспен қамту қызметінде тіркелген жұмыссыздар саны – 40,8 мың адам.

5) Ай сайын бағалар 1,5% - ға өседі. Бір жыл ішінде күтілетін инфляция деңгейі қандай?

б) Облыстың еңбекке қабілетті халқының саны жыл басында 1 млн. адамды құрады, зейнеткерлік жастағы жұмыс істейтін адамдар мен 16 жасқа дейінгі жасөспірімдер-40 мың адам. жыл бойы еңбекке қабілетті халықтың құрамында мынадай өзгерістер болды:

жұмыс жасына 250 мың адам кірді.;

басқа облыстардан 90 мың адам келді.;

зейнеткерлік жастағы 20 мың адам жұмысқа тартылды;

мүгедектікке ауысқан, зейнеткерлікке шыққан, қайтыс болған - 2 мың адам;

зейнеткерлік жастағы 15 мың адам жұмысын тоқтатты;

басқа өңірлерге – еңбекке қабілетті жастағы 75 мың адам кетті.

Жылдың басы мен аяғындағы еңбек ресурстарының санын, еңбек ресурстарының жалпы, табиғи және механикалық өсуін анықтаңыз.

1) Егер жыл басындағы жұмысы бар 10 млн. адамның бір жыл ішінде жұмыстан босатылып, еңбек биржасына 0,1 млн. адам тіркеуге тұрса, жыл басына ресми тіркелген жұмыссыздар (0,8 млн. адам) қатарынан 0,05 млн. адам жұмыс іздеуді тоқтатса, ал 0,1 млн. адам жұмыспен қамтылса, жыл соңындағы жұмыссыздықтың ресми деңгейін есептеңіз.

2) Келесі тұжырымға баға мен түсініктеме беріңіз: "бағаның өсуі жағдайдың қымбаттауына байланысты емес, ақшаның арзандауына байланысты".

3) Еңбекке қабілетті жастағы халық саны 80 млн. адамды құрайды, оның ішінде 1 және 2 топтағы жұмыс істемейтін мүгедектер – 1,2 млн. адам, жұмыс істейтін жасөспірімдер – 0,1 млн. адам, жұмыс істейтін зейнеткерлер – 4,5 млн. адам.

Еңбек ресурстарының санын анықтаңыз.

4) 2000 жылы еліміздің еңбек ресурстары 86 млн. адамды құрады, оның ішінде еңбекке қабілетті жаста – 81,3 млн. адам, егде жастағы жұмыс істейтін адамдар мен жасөспірімдерде-4,7 млн. адам, оның ішінде халық шаруашылығында (жеке және қосалқы шаруашылықта жұмыспен қамтылмаған) - 69,5 млн. адам, оқушылар-5,6 млн. адам, әскери қызметшілер – 2,4 млн. адам, еңбекке қабілетті жастағы жұмыспен қамтылмаған азаматтар – 8,5 млн. адам, оның ішінде мәжбүрлі жұмыспен қамтылмаған (жұмыс іздеп жүрген) азаматтар-3,3 млн. адам.

Халық шаруашылығындағы еңбек ресурстарының жұмыспен қамтылу деңгейін, сондай-ақ халықты қоғамдық пайдалы қызметтің әртүрлі түрлерімен жұмыспен қамтуды анықтау.

Еңбек ресурстарын жұмыспен қамту түрлері бойынша бөлудің тиімділігін талдау.

5) Қалада халық саны 80 мың адамды құрайды, базалық кезеңде халық санын қысқарту коэффициенті - 4%; еңбек ресурстарының үлесі - 72%. Қала халқындағы еңбек ресурстарының үлесі өзгермеген жағдайда, жоспарланған кезеңнің басында халықтың және еңбек ресурстарының перспективалы саны айқындау.

6) 1995 жылы ЕО-ның 15 еліндегі инфляция деңгейі (%):

3,4; 4,9; 4,2; 3,8; 1,2; 2,2; 2,2; 4,9; 5,6; 3,7; 4,6; 1,4; 1,6; 1,7; 2,6.

Маастрихт келісімінің шарты бойынша инфляция деңгейінің 15 ел бойынша орташа мәннен стандартты ауытқуы 3-тен аспауға тиіс. Бұл талап орындала ма?

1) Халық саны 100 млн. адамды құрайды, жұмыс күші 40 млн. адамды құрайды, ал жұмыссыздық деңгейі 13%. Жұмыссыздар санын анықтаңыз.

2) Жұмыспен қамтылғандар саны 100 млн. адам жұмыссыздар саны 7 млн. адам.

Елдегі жұмыссыздық деңгейі неге тең?

Бір айдан кейін 2 млн. адам жұмыстан шықты, 0,5 млн. жұмыссыздар қатарынан жұмыс іздеуді тоқтатты.

а. жұмыспен қамтылғандар саны?

б. жұмыссыздар саны?

с. жұмыссыздық деңгейі?

3) Егер инфляция деңгейі 7% сақталса, қанша жылдан кейін бағаның екі еселенуі болады.

4) Егер күтілетін баға индексі 103,4 болса, ал өткен жылы ол 108,5 болса, ағымдағы жыл үшін инфляция деңгейі қандай болуы керек.

5) Кестеде мәлімет берілген:

Саны, млн адам	2009 ж.	2010 ж.
Халық саны	235,7	236,7
Ересектер саны	158,5	159,6
Жұмыссыздар саны	8,3	9,1
Жұмыспен қамтылғандар саны	117,5	116,2

Анықтаңыз:

а) 2009 және 2010 жылдардағы жұмыс күші;

б) 2009 және 2010 жылдардағы жұмыс күшіне қатысу деңгейі;

в) 2009 және 2010 жылдардағы жұмыссыздық деңгейі;

г) егер бұл елдегі жұмыссыздықтың табиғи деңгейі 5,6% болса, онда 2009 және 2010 жылдардағы циклдік жұмыссыздық деңгейі қандай;

д) экономика осы жылдардың кез келгенінде рецессия жағдайында болды ма?

б) Ағымдағы жылы жұмыссыздық деңгейі 6,5 % құрады, ал нақты ЖІӨ-1 540 млрд. Жұмыссыздықтың табиғи деңгейі-4%. Егер Оукен коэффициенті 3 болса, әлеуетті ЖІӨ мөлшерін анықтаңыз.

7) Егер бір айдағы инфляцияның өсуі 1,5 % болса, күтілетін біркелкі жылдық инфляция деңгейін анықтаңыз.